L'Agró Negre

La revista de DEPANA pels amants de la natura

4-8 ESPECIAL EUROVEGAS
10 NOVETATS ÓS PIRINEU
14 AL NATURAL: DR WAGENSBERG
17 FRANCESC GURRI I.M.

LA CIUTADANIA DIU

"NO" A EUROVEGAS

Salvem el darrer entorn agrícola de Barcelona

DEPANA

Lliga per a la defensa del patrimoni natural

2/2012
Nº 21

LA DENÚNCIA

30.05.2012

PLATAFORMA SALVEM PEGUERA

PERQUÈ NI A PEGUERA NI ENLLOC, NO TOT S'HI VAL!

La Plataforma Salvem Peguera, després de la presentació d'al•legacions al Text Refós del Pla Especial de Peguera, i degut a les declaracions del promotor del projecte Vicenç Muñoz i del President del Consell Comarcal del Berguedà Sergi Roca, considerem important aclarir algunes veritats davant de tant d'engany a la població:

1. **Segons els promotors**, el complex de Peguera preveu donar feina a 150 persones de manera directa i indirecta. El pla de sostenibilitat econòmica del projecte només parla de 27 llocs de treball, la resta és pura especulació. En temps de crisi, i en una comarca especialment castigada, utilitzar els llocs de treball ficticis és recórrer a la por de la gent de manera populista i perversa.
2. **Segons Vicenç Muñoz** "tot s'inscriurà com una sola finca i es construirà sobre les antigues cases; el poble l'hem de recuperar de manera sostenible". Segons Sergi Roca "respectar les construccions que hi ha o els trossos que en queden". Per contra, el Pla Urbanístic contempla en una primera fase la construcció de l'hotel, el qual és de nova construcció i en una nova ubicació, amb unes dimensions de 2783 m2 de sostre construït, més 1803 m2 en vials i 3675 m2 en construccions sota rasant (aparcaments, gimnàs-SPA, sales de reunions i altres). Tot això, sens dubte, no suposa cap rehabilitació de l'antic poble. Com esmentem a les nostres al•legacions, això incompleix el POUM de Fígols al no rehabilitar els edificis de Els Pisos i La Cantina.
Queda clar que la prioritat del pla és la construcció d'un hotel, quedant en la segona i tercera fase la suposada rehabilitació del poble de Peguera. Correm el risc que només acabi existint un nou hotel entre les runes.
3. **Ens preguntem** a què es refereix el senyor Sergi Roca quan utilitza el terme classista "turisme de qualitat". No entenem el mateix per "qualitat" quan parlem d'un projecte com el de Peguera, que malmetrà de manera irreversible un espai tan estimat pels habitants d'aquestes contrades (fauna protegida inclosa), afectant seriosament el paisatge, amb un alt risc de contaminació i sobreexplotació dels recursos hídrics, limitant l'accés a qui no pugui pagar els preus elitistes que contempla el seu Pla, impedint la lliure circulació pel seu entorn, etc... No és cert el que diu Vicenç Muñoz que "es podrà passejar pel poble, perquè els espais estaran oberts"; en aquest punt es contradiu amb el seu Pla, que fa referència a la limitació d'accés als vials qualificats de complementaris, que són els que donen accés a l'antic poble i a la zona de l'hotel. Tots els efectes esmentats esdevindran especialment sensibles durant la fase de construcció del complex que, segons el pla, es preveu que durarà anys, amb el conseqüent moviment de terres i possible barrinament (ús d'explosius).
4. **Peguera no serà Eurovegas**, però considerem que el model de creixement que planteja és el mateix: destrucció ambiental esperant uns hipotètics guanys que mai no reverteixen en la població fins que no es converteixen en pèrdues (econòmiques i ambientals). És aquest mateix model el que ens ha portat a la situació que vivim avui dia (urbanisme desaforat i especulació, atur, un model depredador de turisme, destrucció del medi i contaminació).
Hi ha un seriós perill que es repeteixi la destrossa de la Vall Fosca. No volem una altra Vall Fosca! Fem una crida social a desemmascarar què hi ha darrera el posicionament favorable de bona part dels càrrecs públics implicats, i per extensió del model social que la classe política actual perpetua.
5. **Donada la dificultat** d'accés a la informació d'interès públic durant tot aquest procés (i de la que n'hem estat perjudicats/des com a Plataforma), volem oferir la possibilitat d'accedir, a aquelles persones interessades, a la totalitat del Text Refós del Pla Especial Urbanístic de l'indret de Peguera i a les al•legacions que hem presentat.
Amb aquesta finalitat, ho deixarem tot a la Biblioteca Municipal de Berga Ramon Vinyes i Cluet, a partir d'avui ◆ **Plataforma Salvem Peguera**

www.salvempeguera.blogspot.com

DEPANA

JUNTA DIRECTIVA

President:
Joan Cuyàs Robinson

Vicepresident:
José Antonio García Moreno

Secretari General:
Xavier Torrents Ludewig

Tresorer:
Lluís-Xavier Toldrà Bastida

Vocals:
Marc Alonso Martínez
Francesc Beni Pardo
Jordi Cebrián Puyuelo
Francesc Espinal Trias
Esteve Ferrer Panadès
Marta Gumà Bondia
David Rodès i Bach

L'Agró Negre - Número XXI

Edita: DEPANA
C/ Sant Salvador 97
08024 Barcelona
Tel. 93 2104679 - Fax 93 2850426
E-mail: agronegre@depana.org

Directora:
Duaita Prats - Tau

Consell de Redacció:
Toni Aparicio, Jordi Cebrián, Joan Cuyàs, Estela Illa, Joan Maluquer

Disseny i maquetació:
TAU-ART (tau.prats@gmail.com)

Foto de portada: Parc Agrari del Delta del Llobregat, i accions anti-Eurovegas (imatges de diversos autors)

La revista té una periodicitat quatrimestral, i un tiratge de 1500 exemplars que s'envien gratuïtament als socis de l'entitat i a les principals institucions i ONGs. La seva finalitat és l'educació ambiental i la difusió de les activitats que l'entitat porta a terme, i està oberta a les reflexions respectuoses de qualsevol persona implicada en la lluita per a la sostenibilitat.

La publicació no es fa responsable de les opinions dels seus col·laboradors.

Imprimeix: **Impremta Pagès**
en paper ecològic BIO-TOP
Dipòsit legal: B-48225-2009

NO ENS FALTA FEINA!

Amiga o amic lector: gràcies per tenir a les mans i interessar-te per la nostra revista. És una manera molt eficaç de donar-nos suport. Ens agrada creure que en ella hi trobaràs suficients motius d'interès a l'entorn dels objectius de Defensa del Patrimoni Natural, el coneixement del medi i les activitats en relació a la Natura. Ho sabem, és un moment no pas fàcil per a moltes ONG i associacions no lucratives com nosaltres, que hem hagut d'adaptar-nos, ben a contracor, a les circumstàncies del país, deixant reduïdes a un mínim estricte les tasques remunerades, però no així la nostra activitat.

Perquè sortosament, el gruix de les accions de DEPANA, des d'una campanya, com pot ser "El pas de l'Estret", a la col·laboració amb les reivindicacions en contra d'Eurovegas, la presentació de queixes a la UE per la cacera de fringíl·lids, o el seguiment del dia a dia, que no sempre és prou gratificant, cal dir-ho així, actualment el duem a terme bàsicament des del voluntariat. No farem pas un recompte del temps ni de la dedicació personal que hi esmercem, però ho fem, com ha estat sempre, amb el convenciment que els objectius de l'entitat bé s'ho valen. I naturalment, sí que comptem amb el valuós suport professional de l'Olatz Muniozguren, l'eficient administrativa de l'oficina del nostre local.

Les característiques d'aquest Agró Negre, que ja és el 21, han demanat un esforç especial a l'equip de redacció, a fi que els continguts fossin prou diversos, amb un bon nivell de qualitat, intentant aconseguir un difícil equilibri entre les temàtiques més tècniques, en certa manera intemporals, les d'interès general i les més properes a casa nostra o a DEPANA en particular.

Hi trobareu les habituals seccions "La denúncia", "En contra", "Acció Ambiental", "AgroCiència", una aportació dels amics del CREAF, notícies de l'ós bru, etc., i una entrevista "Al Natural" amb el Dr Jorge Wagensberg, que ens fa saber una primícia científica i ens encoratja, malgrat tot, a no abandonar el pensament optimista.

Finalment, dir que el treball del consell de redacció i els seus col•laboradors fa que la veu del nostre Agró es converteixi en el cronista titular i personal del l'entitat. Per això hem inclòs una ressenya del que va ser el segon president de DEPANA, en Francesc Gurri i Serra. També, des d'aquestes línies, volem recordar amb tot l'afecte a l'Eduard Soler Cuyàs, que des de "Converses amb els socis" ens parlava a l'anterior numero de l'Agró. Malauradament, tot just fa unes setmanes va morir en un accident de carretera.

Engresqueu-vos a ajudar-nos, que a DEPANA hi ha molta feina a fer, fan falta molts relleus, molt compromís, aporteu-nos idees i noves formes de treball per cuidar el medi. En un moment en què els nostres governants veuen la protecció del territori, del patrimoni natural, del paisatge agrari i de la biodiversitat com una nosa, si no ho fem nosaltres, no ho farà ningú.

Que tingueu un molt bon estiu!

La Junta Directiva de DEPANA

Activitats de la Plataforma Aturem Eurovegas

LA CIUTADANIA DIU

Tal com us informàvem en el número anterior de la nostra revista, al febrer apareixia als mitjans de comunicació una notícia a la qual ens costava de donar crèdit: la possibilitat que la ciutat del joc i l'oci anomenada Eurovegas es construís al Delta del Llobregat, en plena zona del Parc Agrari, a tocar de Barcelona. Poc després, des de la plataforma d'entitats ecologistes "S.O.S. Delta del Llobregat", es reaccionava convocant a Viladecans una reunió d'entitats i particulars preocupats per aquestes informacions, i disposats a endegar les accions oportunes per fer-hi front.

En aquesta reunió es feia evident el rebuig absolut dels més de 80 participants, i es considerava la necessitat d'organitzar-se per lluitar en contra del projecte. Així es va constituïr la plataforma "Aturem Eurovegas-Salvem el Delta del Llobregat", i es van organitzar les diferents comissions de treball: manifest, comunicació, dinamització, etc. La Plataforma es presentà oficialment davant els mitjans en la roda de premsa del 22 de març i, des de llavors, s'han succeït les assemblees (una per mes), que és el tipus d'organització i mètode de presa de decisions que es va triar.

Una doble estratègia

Durant la seva trajectòria, l'estratègia de la plataforma és doble: la vessant informativa i les accions reivindicatives. Quant a la primera, mantenim una lluita constant amb la difusió a través del bloc, les xarxes socials i els mitjans de comunicació, amb els que sempre hem col•laborat activament.

També hem estat molt actius en la participació en diferents actes, des de xerrades i debats organitzats per la plataforma (presentacions als pobles, 1ª Trobada d'Entitats, etc.) o d'altres col.lectius (Fòrum Social Català, on es va portar una proposta; Fòrum dels Pobles del 15M/12M; X Jornades Comerç Just i Responsable; Col•legi de Geògrafs i Arquitectes; Ateneu Popular Cerdà; Ateneu Caldes de Montbui, i Fira de la Prosperitat de Nou Barris), fins a fires i esdeveniments mediambientals on ens han convidat (Fira de la Terra, Dia Mundial de la Biodiversitat, Fira Sant Isidre de St. Boi, Festa del Sol de Bellvitge…)

Resposta en massa

Des del principi s'ha donat molta importància a fer servir tots els canals de comunicació al nostre abast, amb l'objectiu de poder parlar directament amb la gent del carrer i explicar la nostra "visió dels fets": o sigui, tot allò que pel motiu que sigui no apareix als mitjans de comunicació. Això ens ha ajudat a arribar a molta gent, trobar col•laboradors i fer xarxa, i a partir d'aqui s'ha creat un conjunt de quasi 300 entitats, entre les quals destaca DEPANA, que recolzen la campanya i aporten suport econòmic, logístic i voluntaris.

D'altra banda, per reforçar tot això s'han organitzat actes buscant el ressò mediàtic, fets amb molta cura per assegurar la màxima participació. Així, el 21 d'abril va tenir lloc una massiva Bicicletada/Marxa popular des de les diferents poblacions del Baix Llobregat i Barcelona fins als terrenys afectats per la instal•lació del complex, amb la participació d'unes 2000 per-

"NO" A EUROVEGAS

Les diverses accions endegades per la Plataforma confirmen una resposta popular frontalment contrària a l'agressió a la natura i la introducció d'un model de vida empobrit de valors que el projecte comporta.

En poc temps s'han portat a terme un munt d'accions: assemblees, debats, movilitzacions ciutadanes... El recolzament popular a la Plataforma i el rebuig al projecte Eurovegas no ha fet sinò augmentar, i una gran quantitat de gent continua signant el manifest cada dia i participant en accions reivindicatives.

A mesura que el moviment creixia, la gent demanava fer-nos sentir al centre de Barcelona. Aquesta concentració va tenir lloc el 17 de juny, a la plaça St Jaume, amb prop de 4000 persones. Pagesos del Baix Llobregat van muntar una parada amb productes frescos de la terra, per mostrar el que es perdria al Delta sota el ciment i el neó, i que actualment dóna feina a 1500 famílies.

sones i 20 tractors que es reuniren a Can Dimoni, acabant amb una acció reivindicativa: el gravat del lema AEV en un camp abandonat i una plantada de cols, més un tastet de carxofes. L'assistència va ser masiva, com no es recordava des de feina 30 anys, i en gran part va ser gràcies a la coïncidència amb la setmana de la lluita camperola, que va fer que les cooperatives de consum de Barcelona i el moviment agroecològic se sumessin en defensa de la terra, esmerçan-se en la difusió.

Més accions

Posteriorment, el 9 de juny es va organitzar una "Festa reivindicativa" al Parc Vilamarina de Viladecans amb concerts de grups locals i el parlament d'Arcadi Oliveras. Va comptar amb l'assistència d'unes 500 persones, i hi va haver una taula informativa/exposició sobre el delta i activitats per a la canalla.

A mesura que el moviment va anar creixent, la gent demanava fer-nos sentir al centre de Barcelona. Aquesta concentració va tenir lloc el diumenge 17 de juny, a la plaça St Jaume, amb prop de 4000 persones.

L'acte va transcórrer en un ambient popular i reivindicatiu, entre consignes i càntics, com l'actuació del cor "desaCORd", i diferents parlaments de membres de la Plataforma, i de l'Aliança per la Sobirania Alimentària de Catalunya. També es va comptar amb la col•laboració de l'actriu Carme Sansa, que va llegir, entre ovacions, el manifest de la Plataforma.

La comarca del Baix Llobregat va tenir una presència destacada, arribant en columnes els veïns i veïnes dels pobles (El Prat, Viladecans, Gavà, Sant Boi, Cornellà), que van ser rebuts amb grans aplaudiments. Alhora, pagesos del Baix Llobregat van muntar una paradeta amb productes frescos de la terra, per mostrar el que es perdria al Delta sota el ciment i el neó, i que actualment dóna feina a 1500 famílies. Es van repartir flors de carxofa, que es van convertir en el símbol de la concentració i de la lluita.

La no-benvinguda a Mr Adelson

Finalment, i coincidint amb la visita de membres de Las Vegas Sands Corp als terrenys i per reunir-se amb el Govern, es va organitzar la rebuda (que no benvinguda) a l'aeroport del Prat, el seguiment durant la visita al Parc Agrari, una concentració a l'Hotel on es va fer la roda de premsa, i una cassolada a la seu de CIU que va reunir prop de 1000 manifestants. >>>

Cada cop més col•lectius i professionals de prestigi ens donen suport. També la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya s'ha adherit recentment a la causa, i el Col·legi d'Arquitectes, entre d'altres, ha mostrat el seu descontent amb el model de ciutat que imposa... Fins i tot l'Església hi ha dit la seva en contra d'aquesta barbaritat ecològica i social.

>>> Malhauradament, aquests actes varen tenir lloc (malgrat la participació fins i tot de famílies), amb una presència policial desmesurada, amb antiavalots que en ocasions superaven en nombre als membres de la Plataforma i persones afins, i retencions irregulars i arbitràries d'activistes pacífics.

Un rebuig que no para de crèixer

S'ha de dir que el recolzament popular a la Plataforma no ha fet sinò augmentar, com podem comprovar per la gran quantitat de gent que continua signant el manifest cada dia, anant a les convocatòries, i com s'ha fet palès també a les enquestes (tot i que, molt ens temem, probablement esbiaxades). Els domasos de protesta per als balcons s'estan demanant constantment, i ja es poden veure a les plaçes de molts pobles.

I cada cop més col•lectius (professionals de les més variades ocupacions, intel·lectuals, artistes, etc), ens donen suport. També la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, que arreplega a més de 4000 entitats, s'ha adherit recentment a la causa, i el Col·legi d'Arquitectes, entre d'altres, ha mostrat el seu descontent amb el model de ciutat que imposa i la manca de transparència del Govern... Fins i tot l'Església hi ha dit la seva en contra del projecte Eurovegas ◆ **Plataforma AEV**

HI HA MOLT PER FER!

Malgrat que la pressió popular ja ha tingut conseqüències polítiques, encara hi ha gent que no coneix el moviment o que no n'està prou informada. Per això, cal continuar la campanya amb les estratègies que hem descrit, i que considerem que ens han funcionat. El nostre objectiu principal és el mateix: aturar aquest malson aconseguint conscienciar la societat i que es manifesti obertament en contra.

Si voleu participar en la campanya, podeu fer-ho de moltes maneres: en els grups locals (se n'han format 5, a Viladecans, Sant Boi, Gavà, Cornellà i Barcelona, pròximament a El Prat i Casteldefells), participant en alguna de les nostres comissions de treball, col•laborant puntualment en les accions, o simplement fent difusió.

SALVEM EL DELTA DEL LLOBREGAT!
EUROVEGAS, NI AQUÍ NI ENLLOC!

Eva Yus i Raúl Bastida – Plataforma AEV
Fotos Fernando Saz, José Luis Guerrero, Eva Yus
http://aturemeurovegas.wordpress.com/

Masia al Parc Agrícola, en plena "Zona 0".

EL DELTA DEL LLOBREGAT I EL SEU PARC AGRARI, UN ENTORN DE PEL·LÍCULA

La productora Curt Ficcions ens avança la preparació del documental "Plou i fa sol", rodat per explicar la importància de l'agricultura periurbana en una ciutat com Barcelona que necessita cada dia milers de tones d'aliments per abastir la seva població.

Aquestes i altres fotografies s'han fet durant el rodatge del documental Plou i fa Sol, el qual té previst emetre's a finals d'any. Es tracta d'un projecte que s'està duent a terme des de fa 4 anys i parla de la gran fractura entre producció i consum d'aliments, i com és d'important, sobretot per Barcelona, el manteniment de l'agricultura periurbana, com per exemple la que ofereix el Parc Agrari del Baix Llobregat. Aquest és un indret desconegut per la majoria dels ciutadans de la gran ciutat.
En el documental també és reflexa la importància del Delta pel paper que juga pel que fa al manteniment de la biodiversitat. Un altre tema que tracta és la falta de relleu generacional en el camp i el futur d'aquest sector.

El director de Plou i fa Sol és en Pere Joan Ventura i la productora és Curt Ficcions. Els altres membres de l'equip són: Georgina Cisquella (guionista), Lúcia Andújar (Ajudant de direcció), Alberto Molina (director de fotografia), Anastasi Rinos (muntador), Pau Xandri (director de so), Lluis d'Arquer (músic), Enric Escofet (Ajudant de producció) i Gemma Alfós (auxiliar de producció)

◆ **Gemma Alfós, text i fotos**

*CARTA OBERTA DE L'ARQUITECTE **JOSEP MARIA CARRERA** EN DEFENSA DEL PARC AGRARI*

Barcelona, 21 de juny de 2012

Al marge d'altres consideracions econòmiques i socials, i des d'una visió territorial i urbanística, vull fer palesa la meva opinió professional sobre la vàlua del Parc Agrari del Baix Llobregat, com a element clau per a:

- *L'ordenació física i la forma urbana d'una ciutat metropolitana variada, complexa i socialment cohesionada.*
- *L'eficiència econòmica de l'Àrea Metropolitana de Barcelona:*
  - *del passat, on l'horta del Baix Llobregat ha estat una font importantíssima d'aliments per a la població del seu entorn geogràfic.*
  - *del present, ja que encara aporta una part molt substancial dels recursos agrícoles i dels productes de proximitat d'aquesta comunitat.*
  - *i del futur, de forma creixent, ja que ens trobem en un context on els preus del transport són cada vegada més importants i el manteniment de l'espai agrari veí a la ciutat central és quelcom estratègic per a una economia eficient i sostenible.*
- *La sostenibilitat ecològica del sistema urbà central de Catalunya, que seria molt més feble sense els espais agrícoles i naturals del delta del Llobregat, ja que aporten riquesa biològica (espècies naturals i varietats agràries) i estalvi energètic (proximitat al consumidor) al sistema urbà de la regió de Barcelona i encara més si tenim en compte el pes d'aquest sistema urbà dins del conjunt de Catalunya.*
- *Forma urbana i paisatge, economia i ecologia, aporten al país riquesa durable i, per tant sostenible, i són factors de competitivitat que repercuteixen sinèrgicament en el benestar de les persones i de la societat catalana, que avui és deficitària quant a recursos naturals.*

El Parc Agrari del Baix Llobregat no pot ser en cap cas moneda de canvi per a la localització d'altres activitats econòmiques, fora de les agrícoles, encara que aquestes activitats aportessin grans valors econòmics, riquesa i llocs de treball, ja que, dins del mateix àmbit territorial del delta del Llobregat, disposem de més de 1.000 ha de sòl, fora de l'àmbit del parc agrari, urbà i urbanitzable, apte per al desenvolupament de funcions i activitats econòmiques de tota mena, com poden ser les més intensives (quant a llocs de treball) i molt ben comunicades a escala global (com és la futura "ciutat aeroportuària") o lligades al lleure (com és el "canal olímpic", amb molt escàs aprofitament per cert), entre moltes altres activitats i funcions de possible i adequada localització dins d'aquest territori estratègic per a l'àrea metropolitana de Barcelona i Catalunya.

Josep Maria Carrera Alpuente
Arquitecte coordinador del Pla territorial metropolità de Barcelona (2005-2010)

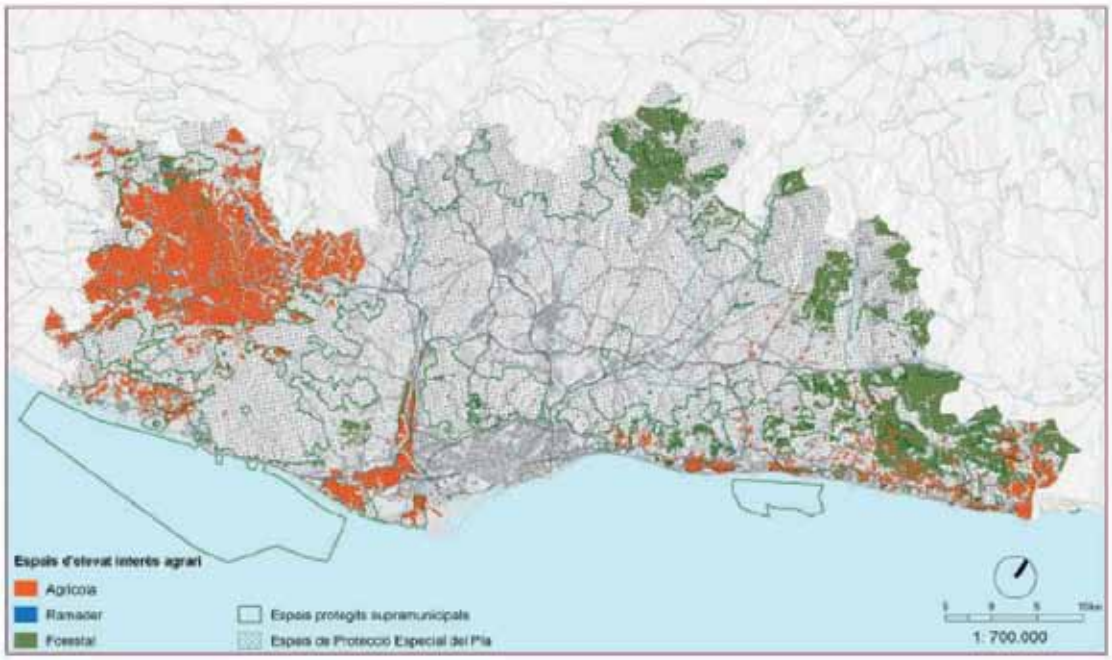

5.2.4. Mapa 25. Espais d'elevat interès agrari.
Font: Projecte SITxell de la Diputació de Barcelona – Àmbit Rural – Unió de Pagesos, 2004; Espais protegits supramunicipals del DMAH, DiBa i DPTOP.

Conferència de Nacions Unides sobre el Desenvolupament sostenible Rio+20

DE RIO A RIO, 20 ANYS DE POLÍTIQUES AMBIENTALS MUNDIALS

Fa vint anys, poc després que Catalunya nomenés el primer Conseller de Medi Ambient, l'ONU convocava la seva Conferència sobre Medi Ambient i Desenvolupament a Rio de Janeiro. Era el juny del 1992 i els que estàvem vinculats al món del medi ambient vivíem un moment d'esperança mai vist abans: a Catalunya el medi ambient entrava a formar part del govern amb Departament propi; al mateix temps, el planeta es preparava per celebrar una cimera per discutir aquests temes al més alt nivell.

Era un esdeveniment que, com a vice-presidenta de DEPANA, vaig tenir l'oportunitat única de viure i que em va influir profundament. Però al tornar de Rio, no era gens fàcil explicar als companys i a la societat, perquè havia servit. "L'Agenda 21 era un document fluix, i els tres convenis aprovats a Rio tenien un munt de mancances". Aquesta era l'afirmació més corrent en les tertúlies ambientals del moment.

Si d'alguna cosa serveix el pas dels anys, és per tenir més perspectiva. No crec que avui ningú qüestioni la utilitat dels Convenis de Biodiversitat, Canvi climàtic o Desertificació, ni de les Agendes 21. Una altra cosa és el seu grau d'assoliment o les interpretacions que alguns polítics en puguin fer a l'hora d'aplicar-los. Si mirem ara d'avaluar els resultats de Rio+20 de forma superficial, probablement caurem en el mateix error i ens quedarem només amb la pobresa de la participació dels caps d'estat, que van arribar quan els acords ja estaven, inèditament, tancats. Però Rio+20 ha estat molt més que el passeig inútil d'aquests senyors. La llàstima és que dels continguts i del que hi fèiem la gran majoria dels assistents, no se'n parla . Menys encara a casa nostra, on els mitjans de comunicació, pel que fa a aquest tema, simplement, no existeixen.

Rio+20 no ha tancat cap gran acord, però ens fa seguir avançant: abans del 2015 hauran d'estar establerts els Objectius de desenvolupament sostenible; el PNUMA haurà de posar en marxa un Programa d'acció sobre Consum i producció sostenibles, que fa vint anys va ser aturat pels EEUU; els oceans es veuran reforçats amb la necessitat de fer una gestió dels recursos basada en la ciència, amb l'eliminació dels subsidis que porten a la sobreexplotació, amb la lluita contra la pesca il•legal, i amb la garantia d'accés als recursos pesquers als pescadors artesanals i els pobles indígenes. Llàstima que l'acord per a la protecció de la biodiversitat a l'alta mar quedés frenat a última hora per l'oposició dels EEUU, Veneçuela, Rússia, Canadà i el Japó. Tot i així es va acordar que el nou instrument hauria d'estar establert abans de tres anys. I en l' ordre econòmic, es reconeix que el PIB no pot ser l'únic criteri per mesurar la riquesa dels països, fet que pot ser ben transcendent.

No sé si d'aquí vint anys tornaré a Rio+40, però el que si se és que seguiré treballant perquè aquests acords avancin, i que els missatges pessimistes serveixen sols per desmotivar i fer creure que només els caps d'Estat prenen decisions al món. Rio mostra just el contrari: la força dels governs subestatals i locals, i de la societat civil - incloent-hi una forta representació empresarial -, que fa vint anys no hi era. Tot plegat dibuixant un model de govern mundial en procés de canvi, que per avançar ha d'englobar forçosament a tothom ◆ **Puri Canals**

Si mirem ara d'avaluar els resultats de forma superficial, probablement caurem en el mateix error i ens quedarem només amb la pobresa de la participació dels caps d'Estat, que van arribar quan els acords ja estaven, inèditament, tancats. Rio+20 no ha tancat cap gran acord, però ens fa seguir avançant.

Abans del 2015 s'han d'establir els Objectius de desenvolupament sostenible, el PNUMA ha de posar en marxa un Programa d'acció sobre Consum i producció sostenibles, i els oceans es veuran reforçats amb una gestió dels recursos basada en la ciència. Es reconeix que el PIB no pot ser l'únic criteri per mesurar la riquesa.

Rio mostra la força dels governs subestatals i locals, i de la societat civil que fa vint anys no hi era. Tot plegat dibuixa un model de govern mundial en procés de canvi, que per avançar ha d'englobar.

NOVETATS DE DEPANA

Com en els darrers anys, la nostra entitat ha participat en el seguiment primaveral dels óssos a la Val d'Aran, sota la coordinació de Marc Alonso, expert ursí.

Aquesta primavera s'han observat i identificat 2 exemplars d'ós diferents. L'ós més observat ha estat la femella Nhèu, nascuda al Pirineu al gener de l'any 2009. La Nhèu ha estat detectada diverses vegades a les muntanyes del municipi de Vielha-Mijaran, i una d'aquestes ocasions va coïncidir amb motiu de la sortida organitzada per DEPANA a la Val d'Aran. Durant el seguiment d'enguany, també va ser observada la femella Hvala, mare de Nhèu, molt més tímida i amagadissa.

La resta d'informacions sobre els óssos pirinencs seguits per DEPANA, han estat les següents:

MASCLE PYROS. Es tracta d'un ós que té una gran mobilitat durant la primavera. A l'abril va ser localitzat a Melles i Fos (França, Nauta Garona) i, posteriorment, durant el mes de maig, va ser fotografiat a Melles (Nauta Garona), Saint Lary i Seix (Arièja), Montgarri, Vielha, Canejan (Aran), Alós d'Isil i Salau (Pallars Sobirà).

MASCLE BALOU. Va ser fotografiat durant el mes d'abril a Melles i Fos, el dia 3 de maig a Sentein (Arièja), el dia 9 a l'Alt Àneu i els dies 10 i 13 del mateix mes a la capçalera de la vall de Cardós (Pallars Sobirà), on ja s'havia detectat i filmat un altre ós, probablement una femella. Posteriorment, al mes de juny va ser fotografiat a Melles.

FEMELLA HVALA. Durant el mes d'abril va ser localitzada a l'Aran amb els seus tres cadells nascuts al 2011, a Vielha- Mijaran, Les i Canejan. Després que els seus cadells s'haguessin independitzat, va ser fotografiada al maig a Fos, Vielha-Mijaran i Melles, molt a prop del mascle Pyros.

FEMELLA SAROUSSE. Ha estat fotografiada diverses vegades al municipi de Bisaurri (Aragó, Ribagorça oriental).

També han estat filmats i fotografiats altres óssos a diferents indrets del Pallars Sobirà i la Val d'Aran pels equips de seguiment de les dues comarques. Les anàlisis genètiques de pèls i excrements ajudaran a la seva identificació, atès que hi ha diversos individus sense identificar.

Reproduccions ursines

Una notícia excel•lent és que s'han detectat 2 reproduccions ursines aquest any al Pirineu: una a les muntanyes del municipi de Vielha-Mijaran, i una altre a l'Alt Àneu. En ambdós casos s'han trobat petjades de, com a mínim, un cadell al costat de les petjades de la seva mare.

Actualment s'estima que viuen uns 25 óssos al Pirineu, dels quals, 2 mascles anomenats Canelito i Nere viuen al Pirineu Occidental (valls del Roncal a Navarra, Hecho a l'Aragó occidental, Aspe i Ossau al Bearn francès). La resta viuen al Pirineu central (Val d'Aran, Pallars Sobirà i zones limítrofes franceses). Alguns dels óssos del nucli central es desplacen

SOBRE ELS ÓSSOS PIRINENCS

Una notícia excel•lent és que s'han detectat 2 reproduccions ursines al Pirineu, una a Vielha-Mijaran, i una altre a l'Alt Àneu.

Diversos components de DEPANA, i altres col·laboradors.

cap al nucli oriental, però no hi ha certesa de que hi hagi una presència permanent. El principal problema de la població, és que quasi tots els óssos nascuts al Pirineu són fills de Pyros, que és el mascle dominant, i per tant hi ha poca variabilitat genètica. Esperem que el mascle Balou, més jove, substitueixi al mascle Pyros com a mascle dominant en un futur proper.

Un éxit organitzatiu i de participació

Com ja ha passat els dos darrers anys, hi ha hagut un gran interès per observar els óssos, tant per part de gent naturalista (excursionistes, fotògrafs, etc) com per part dels propis habitants de l'Aran. Especialment rellevant és la implicació espontània de gent del país en l'observació habitual dels plantígrads, que demostra l'interès d'una part de la població de l'Aran envers aquesta espècie.

També DEPANA ha participat en la organització i control d'aquestes observacions, localitzant els animals i mantenint una distància prudent i raonable entre els observadors i els óssos observats, amb l'objectiu no molestar-los. En termes generals es pot considerar un èxit aquestes observacions on han participat alguns centenars de persones.

Tot i el bon comportament d'una gran majoria d'observadors, hi ha hagut algun cas desafortunat, com el d'uns fotògrafs que van intentar acostar-se a l'óssa per fer-li fotos. Per això demanem a les administracions competents més vigilància per evitar més casos com aquest en el futur.

Aprendre el *bearwatching*

Aquest fenomen conegut com a *bearwatching* (observació d'óssos en anglès) és una activitat molt apreciada en el món naturalista, que es fa a diversos llocs d'Amèrica del Nord (Canadà i Estats Units) i d'Europa (Finlàndia, Romania, Itàlia, Eslovènia, etc.).

També al Parc natural de Somiedo a la Serralada Cantàbrica, cada any més i més turistes acudeixen amb l'objectiu de poder observar els óssos bruns cantàbrics. Aquest Parc té una molt bona població de plantígrads i hi ha diversos miradors amb possibilitats de veure'ls en el seu entorn natural.

No hi haurà projecte LIFE ós l'any 2013

El projecte LIFE ós bru presentat per les Comunitats Autònomes pirinenques i cantàbriques, i que preveia l'alliberament de 3 nous óssos al Pirineu, no ha estat seleccionat per la Unió Europea. Pel què fa a l'origen dels óssos que s'havien d'alliberar, no estava confirmat, però per primer cop es va valorar que fossin óssos cantàbrics.

Recordem que la població cantàbrica d'óssos creix any rere any i actualment és d'uns 200 exemplars. Probablement Catalunya, Aragó i Navarra sol•licitaran un altre projecte LIFE ós de cara a l'any vinent ◆ **Text: Frank Capdevila / Fotos: Oriol Muntané**

Hi ha hagut un gran interès per observar els óssos, tant per part d'excursionistes i fotògrafs, com dels habitants de l'Aran. També DEPANA ha participat en la organització i control d'aquestes observacions. El bearwatching és una activitat molt apreciada en el món naturalista.

El principal problema de la població, és que quasi tots els óssos nascuts al Pirineu són fills de Pyros, que és el mascle dominant, i per tant hi ha poca variabilitat genètica. Esperem que el mascle Balou, més jove, substitueixi al mascle Pyros com a mascle dominant en un futur proper.

LA CASA DE L'ÓS, LLESTA AQUEST ESTIU

La casa de l'ós d'Isil, promoguda per la Fundación Oso Pardo i Acció Natura, s'ha inaugurat aquest mes de juliol. El centre té com a objectiu la informació i la divulgació sobre l'ós bru del Pirineu amb diferents exposicions i audiovisuals. També promourà plantacions d'arbres fruiters per millorar l'alimentació del plantígrad i organitzarà sortides de camp per conèixer l'hàbitat de l'ós.

Així ho indica un estudi recent publicat a Global Change Biology

ELS BOSCOS ESPANYOLS CONTINUEN ACUMULANT CO_2 TOT I EL CANVI CLIMÀTIC

Les previsions sobre la capacitat d'acumulació de carboni per part dels boscos són cada cop més pessimistes. Diversos estudis apunten que el canvi climàtic podria convertir molts boscos, especialment de zones seques, en emissors nets de CO_2. Com estan els boscos Ibèrics en relació a aquestes prediccions? Són encara uns bons embornals de CO_2?

L'estudi més exhaustiu fet fins al moment, liderat pel CREAF, confirma que els boscos d'Espanya continuen sent uns bons aliats contra el canvi climàtic. Els autors de la recerca han calculat que, de mitjana, els boscos espanyols no pertorbats acumulen CO_2 a un ritme anual de 5 tones per hectàrea. Aquesta capacitat d'embornal de carboni situa els boscos d'Espanya a un nivell similar al de la resta de països europeus i es calcula que compensa el 15% de les emissions de CO_2 que emet l'Estat.

Més carboni a Lugo, A Coruña i Girona

El treball, publicat recentment a la revista Global Change Biology i signat pels investigadors del CREAF Jordi Vayreda, Marc Gràcia, Jordi Martínez-Vilalta i Javier Retana, els dos últims també professors de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), especifica que la capacitat d'embornal més elevada d'Espanya es concentra actualment als boscos del nord de l'Estat, on l'acumulació de CO_2 arriba a taxes de 7 tones per hectàrea i any, seguits per les serralades centrals i el Prepirineu oriental. Les províncies que acumulen més tones de CO_2 totals als seus boscos són les de Lugo, A Coruña i Girona, que acumulen anualment entre 2 i gairebé 2,5 milions de tones. D'altra banda, les províncies que acumulen menys CO_2 als seus boscos són Màlaga i Alacant que no arriben als 0'5 milions de tones anuals.

L'estudi s'ha dut a terme en el marc del projecte MONTES-CONSOLIDER, un macro projecte liderat des del CREAF que té com a objectiu estudiar la interacció entre els boscos i el canvi global, així com determinar la millor manera d'integrar la gestió dels boscos per adaptar-se als seus efectes. Les dades que han permès calcular els canvis en els estocs de carboni dels nostres boscos s'han obtingut comparant les dues últimes edicions de l'Inventario Forestal Nacional Español, l'IFN2 i l'IFN3, que contenen informació recollida entre 1986 i el 2008. En total, els experts del CREAF han analitzat 22.447 parcel•les de bosc no pertorbat que abasten un gradient geogràfic i climàtic molt extens.

Amb la mirada al canvi climàtic

Els autors confien que la capacitat d'absorció de CO_2 actual es mantingui els propers anys, tal i com s'espera que ho facin la resta de boscos de l'hemisferi Nord. Tot i això, els autors alerten que cap a finals de segle els futurs escenaris de canvi climàtic podrien capgirar aquestes tendències i provocar que els boscos espanyols perdin aquesta capaci-

Els darrers vint anys ja hem viscut una situació de canvi climàtic sever, amb un augment de temperatura mitjana d'1ºC i una davallada de la precipitació d'un 6%

Les dades analitzades pel CREAF en el marc del projecte MONTES–CONSOLIDER mostren que en les últimes dues dècades els boscos espanyols han acumulat CO_2 a una velocitat mitjana de 5 tones per hectàrea i any. L'estudi facilita un mapa on es pot veure com han canviat els estocs de carboni. Les províncies que n'acumulen més als seus boscos són les de Lugo, A Coruña i Girona, que arriben als 2,5 milions de tones totals acumulades.

Els experts alerten que la tendència pot invertir-se cap a finals de segle si es compleixen els escenaris de canvi climàtic previstos. L'escalfament actual ja està fent disminuir les taxes de creixement dels arbres i, en conseqüència, la capacitat fixadora de CO_2 dels boscos, sobretot a les zones més humides.

tat. "L'estudi confirma que els darrers vint anys ja hem viscut una situació de canvi climàtic sever, amb un augment de temperatura mitjana d'1°C i una davallada de la precipitació d'un 6%.

Més humits, més vulnerables

Amb aquestes condicions hem detectat una reducció significativa de les taxes de creixement dels nostres boscos", alerta en Jordi Vayreda. Els resultats mostren que els boscos de les zones humides d'Espanya, menys avesats a la manca d'aigua, són els més vulnerables a aquests canvis. Concretament, l'estudi revela que alguns dels boscos humits de la franja nord espanyola han reduït ja la seva taxa de creixement fins a un 50%. "Si l'escalfament augmenta, com de fet preveuen els models de canvi climàtic, a mig i llarg termini aquests boscos es poden arribar a convertir en emissors nets de CO_2 i tenir pèrdues d'estocs de carboni importants", apunta Jordi Martínez-Vilalta.

Aprofitar la bondat del bosc

La gestió dels boscos espanyols és una bona estratègia de mitigació del canvi climàtic. L'estudi reflexa que els boscos no gestionats redueixen el seu creixement i la seva capacitat d'embornal en una situació d'escalfament, mentre que en la mateixa situació, els boscos gestionats tenen una capacitat superior d'absorció de CO_2. Així doncs, els investigadors afirmen que la gestió forestal pot ser, en alguns casos, una eina eficaç per atenuar l'impacte del canvi climàtic en els balanços de carboni, com a mínim en les condicions d'escalfament actuals ◆ **CREAF, text i fotos**

JORGE WAGENSBERG

"SOM COM EL COALA QUE S'HA QUEDAT SENSE EUCALIPTUS"

L'apreciat naturalista Joaquim Maluquer (1930-2011), m'escrivia fa ja uns anys: "No vulguis ser piano d'una sola tecla, perquè no faries bona música". Aquesta, la de la insistència compulsiva en l'emissió perfecte d'un sol so, no és una preocupació que hagi de tenir el nostre entrevistat: museologia científica, matemàtques, termodinàmica, paleontologia, biofísica, entomologia, filosofia de la ciència... El Dr ***Jorge Wagensberg*** *és com les pedres precioses. Amb una base única, polir les seves múltiples facetes les fa brillar. La seva inesgotable curiositat per saber, només l'igualen les ganes de fer saber.*
Parlem al seu despatx de Director Científic de La Caixa, just a sobre el CosmoCaixa, aquesta criatura interactiva tocada per l'èxit que fundà ara fa ja més de 20 anys i que cada dia inunden centenars de persones de totes les edats, majoritàriament joves. Veient-los saltar encuriosits d'un experiment a l'altre, qui diria que les classes de ciència són avorrides?

> *"En ciència hi ha una excessiva especialització, unes fronteres massa rígides i una por absurda a envair o a fer el ridícul. A mi, en canvi, els 'territoris híbrids' m'atrauen especialment"*

> *"Davant la commoció general, a Uruguai presentarem la primera visió del megateri nu. El mateix passa amb una rata gegant de dos tones, que també apareixerà per primera vegada sense pèl"*

La multiplicitat no l'espanta... Quin és ara mateix el mapa de projectes que gestiona? Estic immers en una diversitat d'iniciatives. En museologia, amb la Fundació La Caixa em dedico a concebre museus nous fora del país. Hem obert fa poc el Museu Arquímedes a Siracusa, hem col•laborat amb el Museu de la Ciència de Pequín a la Xina, ara estem muntant el Museu del Temps a Montevideo, i comencem a Brasília el Museu del Cerrado. Tots aplicant la filosofia del CosmoCaixa com a referent de la museologia moderna. I segueixo treballant en la Física, tant en recerca com en ensenyament. Fa 43 anys que vaig començar a donar classes a la Facultat. M'estimula molt el contacte amb els alumnes. No se com s'ho fan, que sempre tenen la mateixa edat...!

I a més, pensador, escriptor, editor. Hi deu haver un nexe d'unió en tot plegat. És una pregunta que mai me l'havien fet! Doncs, precisament, la museologia. M'agrada capbussar-me en els temes, no simplement agafar la informació "en conserva" que t'ofereixen els llibres generals. Sovint, per entendre el tros de realitat que vols mostrar, es necessita saber de matemàtiques, paleontologia, biologia… I per això he entrat a fons en móns aparentment tant distints. Si m'ho diuen fa vint anys, no m'ho crec.

Per tant, no era vocacional aquest afany de saber de tot. No. Acabada la carrera de Física vaig adonar-me'n que per entendre el que t'interessa no n'hi ha prou amb el camp en el que et mous i has d'envairne d'altres, cosa que, per cert, els científics en general eviten. Trobo que en ciència hi ha una excessiva especialització, unes fronteres massa rígides i una por absurda a envair o a fer el ridícul. A mi en canvi m'atrauen especialment els 'territoris híbrids', que es mantenen en estat més salvatge.

Deixi que m'aprofiti de l'oportunitat. Quin és el darrer descobriment científic del que sabrem, en el que ha col•laborat? Justament al museu que estem fent a Uru-

"Hem d'aprendre a entrar en conversa amb la natura. El mèrit de 3000 milions d'anys d'evolució val la pena ser estudiat". A la fotografia, recreació de l'evolució del nostre planeta, al CosmoCaixa.

> *"L'Homo neanderthalensis només coneixia la compassió en l'àmbit familiar, i ara fins i tot envers el món animal creix la compassió. En ella està l'esperança del nostre món"*

> *"Es tracta de buscar altres models i trobar quines són les preguntes adequades. La història de la ciència és la història de les preguntes, no la de les respostes"*

UNA NOVA IDEA CIENTÍFICA DE COMPRENSIÓ

Jorge Wagensberg explica que actualment està embarcat mentalment en un problema filosòfic de la ciència. "No em satisfà la idea de comprensió que tenen els filòsofs de la ciència, i vull proposar-ne un altra. Crec haver trobat la clau per a una visió unitària del que vol dir explicar, que és estar en relació amb la observació i saber distingir les diferències entre coses que s'assemblen. La comprensió, en canvi, és saber què hi ha de comú entre coses diferents. I vull desenvolupar-ho filosòficament".

guai, hem d'explicar la megafauna del con sud, que eren uns mamífers immensos: els megateris, els gliptodonts… Han quedat eclipsats per la fama dels dinosaures. En discussió amb els paleontòlegs sobre la seva representació virtual, arribàvem a moments de gran emoció. Parlem d'un animal alt com una girafa i gros com dos elefants, que sempre, sempre, s'havia representat molt pelut, com un mamut. Però fent-ne els càlculs termodinàmics vaig veure que això era impossible, que per les seves dimensions es cuinaria en la seva pròpia salsa. O sigui que, davant la commoció general, presentarem la primera visió del megateri nu, que és com creiem que era. El mateix passa amb una rata gegant de dos tones, que també apareixerà sense pèl. Són els avantatges de venir amb una mirada fresca i científicament polivalent.

Busco informació sobre vostè i trobo "Canviar de resposta és evolució, canviar de pregunta és revolució". Ho ha clavat! I és ben aplicable en aquest moment de crisi. El qui no ho veu és cec. Com els qui ara encara intenten revifar el negoci del totxo! Hem de buscar altres models i trobar quines són les preguntes adequades. Les respostes, llavors, seran qüestió de rutina. La clau està en fer la bona pregunta. La història de la ciència és la història de les preguntes, no la de les respostes.

També llegeixo: "La crisi és la manera que té la incertesa d'assenyalar errors". I resulta que davant la crisi es reacciona amb retallades. O sigui, que ens assenyalen la lluna i mirem el dit! Una de les coses per les quals hem de canviar de model, és la manera de consumir. I per això, hem d'aprendre a entrar en conversa amb la natura. Ara hi ha tota una nova línia de recerca en ciència que es diu biomimesi, que busca idees en la naturalesa de com resoldre sistemes o processos per temes de vida quotidiana. Per exemple, estudiar com un termiter a la sabana suporta la variació de temperatura de 50°C entre el dia i la nit mantenint el seu interior a 27 +- 0,2°C, sense cremar combustible ni enviar gasos efecte hivernacle. Com s'ho fan les termites? Comprendre el procés pot donar idees als arquitectes.

Diu que l'evolució biològica només acumula encerts, no errors. No hi havia pensat! És clar. La selecció natural castiga els errors d'eficàcia. Per això deia que el mèrit de 3000 milions d'anys d'evolució val la pena ser estudiat. Nosaltres sí que acumulem errors.

Molts d'aquests errors es concentren al segle XX. Perquè? No ho veig tant així. Hi han passat coses horroroses, sanguinàries, però també hi ha crescut la cultura dels valors. En aquest sentit, jo sóc optimista. Crec en la força d'un sentiment molt humà com és la compassió que, molt i molt poc a poc, va obrint-se camí. L'*Homo neanderthalensis* només coneixia la compassió en l'àmbit familiar, després els grecs inventaren la democràcia però només els interessava pels seus conciutadans, fa un segle encara hi havia esclaus al món occidental, i ara fins i tot envers el món animal creix la compassió. En l'extensió de la compassió està l'esperança del nostre món.

De la problemàtica ambiental, què en destacaria per la seva gravetat? La destrucció indiscriminada d'espais naturals per un suposat progrés, per lluites de poder o pel que sigui. A Àfrica vaig tenir oportunitat de veure-ho molt de prop.

No cal anar tant lluny… Aquí tenim el cas Eurovegas, a tocar de Barcelona. Canviarem parc agrari per dòlars! Però, això té possibilitats reals? La idea és un desastre sense mida! No em crec que es porti a terme. No m'ho esmentis perquè em posa malalt. Tu creus que es farà? >>>

Tenim moltes paperetes de que sigui així. És una barbaritat. Encara que sigui un negoci legal ens canviarà la vida. Per progressar hem d'estar del costat de la natura. El malbaratament i la desaparició d'espais naturals comporta un retrocés! Tornant als fronts que més em preocupen, el mar n'és un altre.

En quin sentit? Hi tenim un problema de contaminació dramàtic. Primer, acústica, perquè l'enrenou costaner, sobre tot dels ports esportius, afecta moltíssim els mamífers aquàtics. I què dir de les bosses de plàstic i altres deixalles que es van acumulant, del mercuri que fixen els peixos i que ens mengem, de la pesca desorbitada, de les explotacions en cultius marins... La idea que el mar és infinit i pot entomar-ho tot és ben errada.

I mentrestant, crisi econòmica i crisi ecològica donant-se la mà. Sí, però malauradament la crisi econòmica ha liquidat de moment la discussió mediambiental, i és un gran error. Natura és riquesa.

També ha liquidat els pressupostos en investigació, que és motor de progrés. Una cosa que és tan clara, els nostres polítics no l'han entès. La incomprensió arranca de la generació del 27 amb la desgraciadíssima frase d'Unamuno: "Que inventen ellos", presumint d'ignorància nacional. Terrible! Els altres, a inventar, i nosaltres a escriure novel•les, quan avançar vol dir guanyar independència de la incertesa.

Això últim se m'escapa. La frase d'Unamuno implica l'acceptació de la dependència, del colonialisme. Quan vols promoure un col•lectiu humà i ajudar-lo en moments d'incertesa, no es tracta de que li donis peix sinó d'oferir-li la capacitat per investigar com sortir-se'n. Quan al 2007 va començar a ensumar-se la crisi, Alemanya va augmentar els recursos en recerca. I ves per on, ara és la nació que no té problemes.

Aquí la recerca es considera un luxe de les èpoques de bonança. Efectivament. I quan apareix la crisi, és el primer que es talla. No hem entès que en realitat la investigació és l'autèntica economia. Al nostre país l'hem basada en dos 'xollos': turisme i especulació immobiliària. La primera, encara; la segona, és com el coala.

L'osset de vida feliç? Exacte. Com s'alimenta de l'eucaliptus que habita, viu força bé i tranquil. Desgast mínim i risc zero... però mentre hi ha eucaliptus. No pensa en que se'n pot quedar sense ni què farà llavors, com ens ha passat a nosaltres.

Ens hem quedat sense eucaliptus! I el que és pitjor, sense recursos per reconduir la situació, perquè mentre hi havia bonança no vàrem promoure el diversificar. Un cop més, mirant la natura n'hauríem tret lliçó: en moments de baixa incertesa ella augmenta la seva biodiversitat, i així, quan arriba la incertesa té més possibilitats de que alguna sobrevisqui ◆**Duaita Prats, text i fotos**

"La idea d'Eurovegas al Delta del Llobregat és un desastre sense mida. No em crec que es porti a terme"

"Ens hem quedat sense recursos per reconduir la situació, perquè mentre hi havia bonança no vàrem promoure com diversificar"

"Quan vols promoure un col•lectiu humà i ajudar-lo en moments d'incertesa, no es tracta de que li donis peix sinó d'oferir-li la capacitat per investigar. La frase d'Unamuno 'Que inventen ellos', implica l'acceptació del colonialisme"

QUESTIONARI BREU

NOM COMPLET: Jorge Wagensberg Lubinski
LLOC DE NAIXEMENT: Barcelona
I ARA VIU: Barcelona
UN BONIC RECORD D'INFANTESA: una cabana secreta dalt d'un arbre on ens amagavem amb el meu germà
EL SEU PROJECTE MÉS ACTUAL: un problema de filosofia de la ciència
UN PAISATGE: la Terra Alta
UNA OBRA D'ART: "L'acomodadora de cinema", un quadre de Hoper metàfora de la soledat
UN IMPOSSIBLE: la gavina que posa un ou per sortir-ne ella mateixa
UN MOMENT DE FELICITAT: el naixement del meu fill

Francesc Gurri i Serra, (1921-2012), segon president de DEPANA

Quan tot, o gairebé tot, estava per fer...

Participar en una sortida a qualsevol comarca o racó de Catalunya, dirigida per Francesc Gurri i Serra com a vocal d'excursió, era sempre un privilegi. Al qui fou segon president de DEPANA no li passava per alt cap aspecte interessant del recorregut, i ho compartia amb els companys amb senzillesa i claredat.

Tinc seriosos dubtes que, si jo avui tornés a fer el mateix itinerari duent el portàtil, amb totes les aplicacions per accedir a un munt de dades i d'informació geogràfica, naturalista, humana, històrica, arqueològica, cultural...etc, en temps real i a cada punt del recorregut, pogués superar els seus coneixements i erudició. Amb raó s'ha dit d'ell que "es coneixia el país pam a pam", i aquesta no seria pas una frase tòpica si considerem, per exemple, que la precisió d'un smartphone amb xip GPS, avui amb prou feines arriba a un metre i té una autonomia força limitada per al treball de camp.
Lluny de lliçons magistrals, afegia sempre un punt d'humor intel•ligent i de justa ironia a les seves conferències, a l'explicació d'una oportuna anècdota o d'un comentari enginyós.

Aquella DEPANA embrionària
Quan, a principis del 1976, es va començar a gestar l'embrió de la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural, en Francesc Gurri ja va donar un decidit suport a l'iniciativa, com a professional, com a convençut defensor de l'entorn natural, i com a persona rellevant en el col•lectiu excursionista i naturalista. Més tard va implicar-se activament com a soci de DEPANA en un moment no pas gens fàcil, pràcticament en etapa fundacional, quan en relació al medi ambient i a la defensa de la natura del país, tot, o gairebé tot, estava encara per fer.

Iniciador de la Xarxa de Parcs Naturals de Barcelona
En Francesc va aportar al primer Consell Assessor de l'entitat la seva gran experiència com a geògraf de camp i un coneixement minuciós del territori català, adquirit com a excursionista sempre molt actiu, dins la Secció de Geografia i Ciències Naturals del CEC. Amb escassetat de mitjans, molta voluntat, gran capacitat tècnica i una profunda motivació per la feina que calia fer, com a geògraf i naturalista, actuant com assessor extern de la Diputació, va iniciar el disseny de la proposta que, uns anys més tard, seria la xarxa de Parcs Naturals de Barcelona.
En aquesta important tasca va formar equip amb l'advocat Lluís Paluzié, també soci fundador de l'entitat. Propostes que van ser sempre recolzades des de la Junta Directiva de DEPANA, d'acord amb el nostre l'objectiu principal, la Defensa del Patrimoni Natural.

Al 1986, President de DEPANA
I l'any 1986 va ser elegit president de la nostra associació, un càrrec que havia quedat vacant, per motius de salut del primer president. Alguns dels seus companys de Junta Directiva han volgut destacar d'ell, a més d'un gran sentit comú a l'hora de prendre decisions, una gran professionalitat, que ultrapassava sovint el seu pes específic com a President. Cal tenir present que la professionalització en la defensa del medi ambient i de la natura era encara a les beceroles, i ell mateix insistia a dir que les persones compromeses amb el país havien de treballar de valent, "de 7 a 9 del vespre". És a dir, voluntariat en estat pur.

Actiu promotor d'iniciatives ambientals
Entre alguns dels temes capdavanters que l'entitat va promoure durant la seva etapa com a president, es poden esmentar diverses propostes de legislació per a la protecció d'espais naturals, la regulació del motociclisme de muntanya, campanyes de divulgació sobre la defensa de la natura, la participació en el primer Congrés Forestal de Catalunya, introduir la sensibilitat mediambiental en la gestió dels boscos, estudiar a fons la problemàtica dels incendis forestals, incidir en la urgent necessitat d'una regulació per fer efectiva la protecció del Montseny (que nominalment, ja era Parc Natural sobre el paper, des de l'any 1911), etc...

Un arbre monumental
Jo mateix passo tot sovint a la vora del "Garrofer de can Roldós", a Cabrils (Maresme) un arbre multisecular, catalogat per la GC com arbre monumental, el més gran de Catalunya de la seva espècie. Tot admirant-lo, tinc present a la memòria aquell dia, ja llunyà en el temps, en què vaig presentar a DEPANA, degudament emplenada, la fitxa amb les dades d'aquell exemplar, que ja coneixia de feia temps i que justificaven la seva protecció efectiva. I dono gràcies al vell arbre, tan lligat als amables paisatges mediterranis humanitzats, perquè encara continua creixent, ple de vigoria i de verdor. Perquè en Francesc Gurri, havia estat el primer impulsor d'aquesta iniciativa de catalogació i protecció dels arbres monumentals de Catalunya, que va ser assumida desprès, de forma eficaç, per la GC. Una imatge plena de simbolismes.
Des de DEPANA, conservem d'ell un agraït record ◆ **Joan Cuyàs Robinson**

N. del A: Agraeixo molt als amics i antics companys de Junta, Salvador Filella, Josep Mª Vives i Jordi Rius, els seus comentaris i aportacions. I a Mai Roma Vergès, la seva esposa, que tan amablement ens ha facilitat una fotografia d'en Francesc, en un dels seus viatges, a les muntanyes de la Patagònia.

DEPANA està apostant per una major coherencia a la seva entitat, realitzant petites accions per assolir una bona gestió de la seva seu, al carrer Sant Salvador de Barcelona. En aquest sentit, recentment va donar un pas més per la qualitat i la sostenibilitat, i es va fer sòcia de SOM ENERGIA. La nostra entitat creu en la feina que fa aquesta cooperativa. SOM ENERGIA comercialitza energia 100% renovable a les nostres llars i oficines, i el seu principal objectiu és consolidar un projecte de grup sense ànim de lucre, que reuneixi a milers de persones amb el desig de canviar el model energètic actual. De la mateixa manera que ho ha fet DEPANA, vosaltres també podeu participar en aquest canvi de consum. Aqui ens ho expliquen ells mateixos.

Per un model energètic més sostenible i eficient

SOM ENERGIA

La missió de SOM ENERGIA no es créixer com a projecte pel fet de créixer. El soci és molt més que un consumidor si així ho vol, ja que l'objectiu final és incidir en el model energètic per a un consum més racional.

La primera guspira de SOM ENERGIA sorgeix a l'agost de 2010: Gijsbert Huijink busca una cooperativa a la que comprar energia verda. Quan descobreix que, a diferència d'Holanda, a Catalunya no hi ha cooperatives d'aquestes característiques, ell i un grup de persones vinculades a la Universitat de Girona decideixen posar en marxa una cooperativa de producció i consum d'energia verda.

La notícia comença a córrer per la xarxa i al desembre de 2010 es celebra l'assemblea de constitució, amb ja 300 socis i sòcies inscrits. Al setembre de 2011, la cooperativa comença a comercialitzar energia verda. I al gener de 2012 s'inicia la producció d'energia verda mitjançant una teulada d'energia fotovoltaica a Lleida.

3 tipus d'agents

Per entendre el paper de SOM ENERGIA, cal tenir present 3 tipus d'agents abans d'arribar al consumidor final: les **productores**, que subministren l'energia de la xarxa, les **distribuïdores**, que operen en règim d'oligopoli, i les **comercialitzadores** que compren l'energia de la xarxa i la venen al consumidor. Donat que la xarxa elèctrica és només una i que en ella no es pot distingir la procedència de l'energia, la Comisión Nacional de la Energía emet uns certificats conforme el número de Gigavats-hora d'electricitat verda que les productores han abocat a la xarxa. Així, les comercialitzadores d'energia verda compren certificats que garanteixen la procedència de l'energia que estan comprant. En conseqüència, quant més certificats de energia verda es comprin més energia renovable es produirà.

"Tant consumeixo, tant produeixo"

A dia d'avui, SOM ENERGIA funciona majoritàriament com a comercialitzadora. Compra certificats verds del CNE en funció de la demanda dels seus socis i ja han engegat una planta fotovoltaica a Lleida (a la foto). L'objectiu es poder generar, segons el principi "tant consumeixo, tant produeixo" el total d'energia de tots els seus socis/es. Per assolir-ho s'han iniciat altres projectes de plantes fotovoltàiques, una planta de biogàs, un molí eòlic amb la col•laboració "Viu de l'aire ", etc.

La missió de SOM ENERGIA no es créixer com a projecte pel fet de créixer. El soci és molt més que un consumidor si així ho vol, ja que l'objectiu final és incidir en el model energètic més sostenible i més eficient, fet que implica un consum d'energia més racional. La pedagogia, el debat, els valors com a cooperativa, són tant importants com el creixement purament comercial.

Amb quasi 3000 socis/es, entre els quals DEPANA, i multitud de grups locals a Catalunya, Aragó, Navarra, Madrid, València, Galícia o Mallorca, SOM ENERGIA es va estenent en tot l'Estat intentant mantenir l'equilibri entre l'eficiència i l'autonomia dels grup, assolint en molt poc temps una base important per la creació de nous projectes, de llocs de treball, i recolzar un model més local, participatiu i sostenible.

Com SOM ENERGIA?

El registre per fer-se soci de SOM ENERGIA, es realitza a través del web www.somenrrgia.coop mitjançant un senzill formulari. La quantitat fixada per l'assemblea, que els nous socis/es han d'aportar al capital social de la cooperativa, és de 100 euros. Si a més a més volen contractar l'electricitat amb SOM ENERGIA, pagaran una quantitat molt similar a la que abonen a qualsevol altre comercilitzadora. I si a part d'això volen invertir en els seus projectes d'energia verda, poden obtenir entre un 3 i 5 % de rendiment ◆**SOM ENERGIA**

MÉS DE 300 OCELLS VIUEN AL DELTA DE L'EBRE

L'ornitòleg David Bigas ha elaborat la llista patró d'ocells que habiten el Delta de l'Ebre. Són un total de 337 espècies d'ocells pertanyents a 420 tàxons (subspècies), dels quals 373 són autòctons i 47 són al•lòctones encara no plenament establertes. L'augment del nombre d'observadors de l'avifauna deltàica ha permès un coneixement més acurat de les espècies que viuen al Delta, un espai on el poblament biològic s'ha modificat tant per factors naturals com per l'acció humana; per exemple, la inundació d'arrossars els mesos d'hivern ha afavorit els ocells. Bigas ha constatat un augment de la població d'agró blanc i de la polla blava –l'espècie que causa més maldecaps als arrossaires– i un descens d'altres espècies com el corriol camanegre i les garses de mar.

ALLIBERAMENT DE TORTUGUES D'ESTANY AL DELTA DE L'EBRE

La restauració de la llacuna de L'Alfacada, al Delta de l'Ebre, ha possibilitat que, en el marc del projecte Life Delta-Lagoon, s'hagin iniciat els alliberaments de tortugues d'estany (*Emys orbicularis*). De moment el nombre d'exemplars reintroduïts és de 12, i durant els propers 4 anys s'espera repoblar la zona amb uns vint exemplars més. La tortuga d'estany és una espècie gairebé desapareguda de Catalunya per la contaminació de les aigües, i amb aquesta acció i més vigilància dels aquïfers s'espera que la població del Delta recuperi el nombre habitual d'individus.

STOP AL MAGATZEM DE GAS CASTOR

Els polítics ens han donat una bona notícia, per variar.
El ministre d'Indústria, José Manuel Soria, ha anunciat que de moment es paralitzarà l'entrada en funcionament del magatzem submarí construït a la costa d'Alcanar conegut com Projecte Castor, un magatzem que ha costat uns 1.300 milions d'euros. Segons explica Soria, del producte "hi ha més oferta que demanda", i recorda que la planificació de les infrastructures es va fer el 2005, quan no es preveia la caiguda de l'activitat industrial.

RECUPERACIÓ DELS PEIXOS AUTÒCTONS DE L'ESTANY DE BANYOLES

Per evitar la desaparició de les espècies autòctones de peixos de l'estany de Banyoles, el Consorci de l'Estany ha retirat els darrers dos anys més de 52.000 peixos exòtics de les seves aigües (perques americanes, peixos sol, carpes, sandres…), per reintroduïr-ne de propis, com barbs de muntanya i bagres, que ajuden a la pervivència dels musclos autòctons de l'estany, una espècie protegida. L'actuació acabarà l'any vinent i forma part del 'Projecte Estany' que subvenciona el programa *Life + Natura* de la Unió Europea, a més de la Generalitat, els ajuntaments de Banyoles i Porqueres, i l'empresa Aigües de Banyoles.

NOVA CAMPANYA "PAS DE L'ESTRET"

Un any més DEPANA haurà treballat aquest estiu en la campanya "Pas de l'Estret". I ho ha fet conjuntament amb les entitats internacionals Fundació AAP, BMCRiF, MPC i Montagne des Singes i també amb la col•laboració de FAADA. Enguany la campanya s'ha dut a terme a l'estació marítima d'Algesires, de l'1 al 17 de juliol. Quinze voluntaris, en diversos torns de mati i tarda han repartit fullets i parasols als adults i el bonic conte de la Mona Tesha als més petits quan viatjaven de l'Estat Espanyol cap al Marroc en baixell. Es tractava de sensibilitzar a les persones en trànsit cap aquell país, de la cabdal importància de conservar els pocs més de 3000 individus de la única espècie de primat, originària de les muntanyes de l'Atlas, la *Macaca sylvanus*. Hem volgut llançar l'important missatge que la Mona de Berberia, a l'igual que qualsevol animal silvestre, no és una mascota i per tant no ha de ser objecte del comerç.

L'ANTÀRTIDA PERD 7 METRES CADA ANY

La revista Nature publica un estudi a partir del seguiment de l'Antàrtida a través d'imatges per satèl•lit, segons el qual les plataformes de gel flotant que envolten la seva costa han minvat a un ritme que va des de 7 metres anuals– a l'oest de l'oceà Antàrtic, especialment a les costes del mar d'Amundsen i de Bellingshausen– fins a uns 20 centímetres en altres regions menys afectades. Els corrents marins en serien els principals responsables, en opinió dels investigadors del British Antarctic Survey.

DEPANA S'ADHEREIX A LA CAMPANYA CONTRA L'ÚS DEL GLIFOSAT

Des de Som Lo Que Sembrem s'ha iniciat una campanya per demanar a l'administració pública que es prohibeixi l'ús d'herbicides amb glifosat ja que aquests productes produeixen efectes negatius tant a la nostra salut com en el medi.
SLQS informen que "el permís per a l'ús del glifosat a la UE s'hauria d'haver revisat aquest any 2012" i que "la Comissió Europea, però, va aprovar d'amagat una directiva l'any passat amb la qual s'aplaça aquesta revisió, juntament amb la d'altres biocides, fins l'any 2015". I com que aquesta mateixa Comissió, en canvi, no ha aprovat encara l'actualització dels tests que haurien de fer les indústries per tal de demanar el vist i plau als seus productes, el glifosat es revisarà l'any 2015 amb criteris laxos i caducs, amb la qual cosa segurament obtindrà el permís fins al 2030.
Al blog de Som Lo Que Sembrem trobareu informació més detallada sobre els riscos que porta l'ús del glifosat als herbicides i també teniu disponibles els formularis per adherir-vos.
www.somloquesembrem.org/

LA PLATJA VERDA DE TARIFA, AMENAÇADA

La platja de Valdevaqueros de Tarifa, Cadis, és un dels últims racons verges del litoral gadità respectat per les polítiques urbanístiques dels últims anys a Espanya. Ara, l'ajuntament de Tarifa acaba d'aprovar un Pla urbanístic per construir gairebé 1.500 places hoteleres i 340 habitatges a la zona durant els propers anys, a la mateixa platja de Valdevaqueros, que limita amb els parcs naturals de l'Estret i dels Alcornocales, i declarada com a Reserva de la biosfera per la UNESCO. Malgrat l'enrenou aixecat per la ciutadania i les nombroses mobilitzacions ciutadanes per impedir-ho, l'alcalde de Tarifa diu que qualsevol crítica al projecte és "danyar la possibilitats de desenvolupament del poble".

LES ACTIVITATS DE DEPANA, DE MARÇ A JUNY

AIGUA I SOL, AMB LA PRIMAVERA S'OMPLE TOT

Abellera Vermella (foto Eio Ramon)

Orphis catalaunica (foto Sergi Torné)

Examen d'orquídies (foto Sergi Torné)

Sortida curs cant d'ocells (foto DEPANA)

Heus aquí una nova oportunitat per conèixer les activitats que DEPANA ofereix a tothom que estimi el nostre patrimoni Natural, per tots aquells que no vareu poder gaudir de les nostres sortides. Com veureu, aquestes varen ser d'alló més variades i interessants, tant pel públic expert com pels afeccionats amateurs. Us encoratgem ben sincerament a prendre-hi part en la propera ocasió.

El GAF, en acció

La primera actuació del Grup d'Acció Forestal (GAF) per aquest segon quadrimestre es va portar a terme a la zona de Santa Eulàlia, el dia 25 de març de 2012, a prop de la plaça Karl Marx del districte de Nou Barris. En aquest petit racó de la solana de Collserola, al barri de Canyelles, el GAF ha distribuït una sèrie de *waterbox*: una mena de galledes d'aigües tancades, amb petits forats per recollir l'aigua de la pluja i la rosada. Durant aquell calorós matí de diumenge es van plantar alzines, i es va aprofitar per recollir dades sobre la quantitat d'aigua de les *waterbox*, per endreçar-les després de ser desplaçades pels porcs senglars, i revisar l'estat dels arbres que, mitjançant cordills, beuen de l'aigua emmagatzemada.

Orquídies al Delta

L'1 d'abril el protagonisme era per a les orquídies del Delta de Llobregat. De les 80 espècies catalogades a Catalunya, 22 estan identificades al delta. Era el moment ideal per explicar la seva etimologia, la gran especialització a la que han arribat per seduir els seus insectes pol•linitzadors, o el seu cicle vital.

Malauradament, aquest cop la tardança de les pluges va pagar factura a la floració. Entre bruels i mallerengues, narcisos i cesqueres, la jornada va acabar per la trentena de visitants que van gaudir de l'entorn, junt amb els companys de Salvem el Delta del Llobregat.

Cant d'ocells a Collserola

Un diumenge 15 d'abril se'ns va tornar a presentar l'oportunitat per aprendre a identificar ocells pel seu cant. De la mà de l'Eloïsa Matheu, un nombrós grup de ornitomelòmans va recórrer pistes forestals, camins i corriols per Collserola, en busca de material autèntic per poder aprovar amb nota: picots, mallerengues de tot tipus, cargolets, pinsans, mosquiters, gaigs... van acompanyar-nos durant el camí, gaudint sempre de la riquesa sonora que guarda aquest pulmó verd de Barcelona.

Esclat de vida al congost de Mu

La cita primaveral amb la natura es va presentar el 5 de maig, al congost de Mu. Arreu se sent l'esclat de les flors, la verdor de les fulles, les melodies dels ocells... de la vida. Un singular pas estret del Segre que apropa la població d'Alòs de Balaguer a l'aiguabarreig amb la Noguera Pallaresa, es va poder gaudir d'una agradable passejada.

Només començar, uns estols d'abellerols ens van donar la benvinguda. Després de les pluges la flora estava en el seu moment àlgid, i no va ser difícil comptar més de 30 espècies de flors. D'entre les globulàries, sàlvies, silenes... es va trobar la *Petrocoptis montsicciana*, endemisme del Prepirineu català. De lluny, des dels penya-segats de la serra Carbonera es van poder albirar voltors i el sempre espectacular trencalòs. I ja sobrevolant el riu, entre la vegetació de ribera, es va deixar veure l'agró roig (*Ardea purpurea*).

DEPANA a la Mostra d'entitats

Dissabte 12 de maig, i com cada any, DEPANA va complir amb la seva presència al parc de la Creueta del Coll, on diferents entitats de Gràcia s'apleguen per mostrar les seves iniciatives. La mostra d'entitats és una oportunitat immillorable per poder apropar a la gent del barri la tasca de la nostra organització.

L'espectacular Cap de Creus

El 13 de maig, unes 15 persones van passejar pel camí de ronda entre Cap Norfeu i la Punta Falconera, per les darreres costes verges del Parc Natural del Cap de Creus, penya-segats de vertigen i una mar plana. L'espectacularitat geològica del Cap de Creus, la duresa de la Tramuntana, la intervenció ancestral de l'home (conreu de vinya, focs...) crea unes condicions singulars per espècies, sovint, úniques.

Només començar, uns estols d'abellerols ens van donar la benvinguda.. Després de les pluges la flora estava en el seu moment àlgid, i no va ser difícil comptar més de 30 espècies de flors...

D'entre les més escasses del país es va poder albirar l'àliga cuabarrada. Entre la màquia i la brolla, els hàbitats més comuns al parc, es va poder veure argelaga, càdec i bruc. Cal destacar, gràcies a l'aportació de l'Ignasi Batet de l'empordanesa IAEDEN, la identificació de vàries petjades de mamífers, com ara la guineu o el teixó.

Curs de botànica

Les orquídies, de nou, vam omplir una de les nostres activitats. Aquest cop, el curs de botànica impartit pel Sergi Torné va constar d'una classe teòrica i d'una sortida pràctica. Aquesta última va tenir lloc dissabte dia 19 de maig.

Aquell més, la pluja ja va fer acte de presència, i va ajudar a que nombroses espècies fossin contemplades. Durant tot un dia la desena d'alumnes van trescar per la zona del Tagamanent i el Pla de la Calma, al Montseny, i es van comptabilitzar fins a 15 orquídies diferents, entre elles l'endèmica abellera catalana (*Ophrys catalaunica*), o la increïble *Aceras anthropophorum*.

La Vall d'Aran i l'ós bru

Per tercer any consecutiu, el cap de setmana del 2 i 3 de juny es va organitzar aquesta completa excursió a la Vall d'Aran. La vall atlàntica amaga, entre la verdor dels seus arbres, una criatura molt especial: l'ós bru. Per tal de conèixer millor el seu hàbitat, i intentar albirar-los, els col•laboradors de DEPANA ens van conduir per valls humides, boscos majestuosos. És en aquest paisatge on es van descriure els costums d'aquest ésser tan esquerp: els fruits que menja, les coves on hiberna, els vessants que freqüenta, els indrets que defuig... N'haureu trobat informació relativa, a les planes centrals de la revista.

Fauna nocturna del Delta del Llobregat

Salvem el Delta del Llobregat va acabar el seu cicle d'excursions del quadrimestre, amb una altra sortida vespertina per descobrir la fauna nocturna del Delta del Llobregat. Divendres 8 de juny, a la marina de Sant Boi es van apropar una desena de persones, i vam poder llucar al xoriguer comú (*Falco tinnunculus*) i, més endavant el mussol (*Athene noctua*), que crien des d'alguns anys a Cal Monjo.

Finalment, i de la mà de l'estudiós dels amfibis del Delta, Albert Montori, es va visitar el canal de laminació de la Ribera, a on es van sentir moltes granotes comunes (*Pelophylax ridibundus*). No se'n van escoltar altres espècies, un toc d'alerta a la reducció del nombre d'individus d'aquesta família, tan sensible a la contaminació de les aigües.

Sortida al Congost de Mu (autor DEPANA)

Thailàndia a la seu de DEPANA

Per començar, el divendres 15 de juny, la nostra gran pantalla de projecció a la seu de DEPANA, es va omplir de magnífiques fotos dels ocells de Thailàndia. Gràcies a Salvador Solé, un entusiasta de l'ornitologia, van conèixer algunes de les milers d'espècies que habiten Thailàndia: ocells espantadissos, de milers de formes i colors, com ara estornells (dels quals n'hi ha fins a 24 espècies), blauets, tucans....

Més GAF

Dissabte 16 de juny li va tocar el torn al GAF que va preparar la seva última acció de la temporada: l'eliminació de fitolaques a la riera de Can Coll, a la vessant cerdanyolenca de Collserola. Entre esbarzers, saücs, pollancres i altres arbres de ribera, s'amaguen alguns enemics de la flora autòctona: canya americana i "l'estrella" de la jornada: la *Phytolacca americana*. És qüestió de bon quefer que podem recuperar aquest espai natural en un futur.

Els 5.500 anys d'Ötzi

El Museu d'Arqueologia de Catalunya ens va saber impressionar encara més: l'Ötzi és el nom d'una mòmia molt especial. Desenterrada entre la neu d'una gelera, entre Àustria i Itàlia, són les restes d'una persona que va viure ja fa uns 5.500 anys. Pel fet d'haver romàs inalterable durant tants anys, s'ha pogut estudiar i descobrir moltes coses sobre la seva vida i els costums de la societat a la que pertanyia. Durant el matí del diumenge 17 de juny, amb en Jordi Vela i els seus companys del Museu vam poder aprendre molt sobre l'ecosistema en el qual vivia ◆ **Lluís Martín Cabañes**

Observant l'ós bru (foto Oriol Muntané)

Granota comuna al Delta (foto Roberto Negro)

GAF, arrencada de fitolaques (foto DEPANA)

Coordina: ***Toni Aparicio***

LLIBRERIA RODÉS

Compra-venda de Llibre Antic i d'Ocasió al Carrer de Banys Nous nº 8 de Barcelona

EL BLOC

Què qui com

http://blogs.tv3.cat/quequicom.php

El bloc que us presentem en aquest número és de fet el lloc web on podeu veure aquest programa de ciència del canal 33 recentment guardonat (i per segona vegada) pel certamen internacional "Ciencia en acción". Cada capítol tracta un tema específic que forma l'eix del programa i del qual petites intervencions molt gràfiques ajuden a entendre millor el fil argumental. Amb vora cent vuitanta capítols ja emesos i un propòsit divulgatiu sempre molt present se'ns fa partíceps de qüestions tan diverses com la importància en el joc del tenis del gir de la pilota, de la raó biològica de la calvície, què hi ha de ciència en la homeopatia, per què està amenaçat el vell marí, en què consisteix l'Alzheimer o com són les mines de potassa de Súria. Cada dimarts poc abans de les deu de la nit teniu una cita amb la ciència ◆

EL LLIBRE

"Guía Geològica del Parque Nacional de Aigüestortes i Estany de Sant Maurici"

Direcció: Roberto Rodríguez Fernández, IGME, editorial Everest, León, (España), 2010

Aquesta és la quarta de les guies geològiques dels Parcs Nacionals espanyols editades per el "Instituto Geológico y Minero de España". Si alguna cosa podria objectar-se a aquesta excel•lent i didàctica publicació, de mida i format molt pràctics per utilitzar al camp i dur a la motxilla, seria la gairebé aclaparadora quantitat de dades, que el molt ampli equip d'autors, científics, fotògrafs, dibuixants, etc... ha estat capaç de condensar en poc més de 200 pàgines. Però com que aquesta informació es absolutament precisa en el lèxic científic, és molt amena en les descripcions d'itineraris i paisatges, s'intercala amb abundants il•lustracions, esquemes, mapes, símbols, i excel•lents fotografies, aconsegueix plenament l'objectiu desitjat: que el visitant, -respectuós i bon observador- de l'únic Parc Nacional del Pirineu Català s'interessi apassionadament per la Geologia d'aquells esplèndids paisatges, aprengui a observar, a formular-se preguntes, a saber veure i llegir els missatges de les roques i els que van deixar les glaceres, la dinàmica i evolució terrestres, les allaus i les forces incontrolables de la natura, la mesura i interpretació del temps a escala geològica, els secrets de les misterioses fonts d'aigües caldes, els rastres de les ancestrals intervencions humanes en l'explotació dels recursos naturals, la mineria i l'energia hidroelèctrica. Sense oblidar pas una útil aproximació a la "geologia de paret"; un homenatge a les més antigues construccions de la zona, des del romànic més cèlebre a la més humil tanca per al bestiar. Una excel•lent i molt pràctica guia ◆ **JCR**

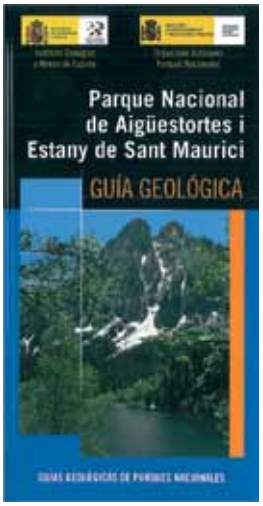

L'espontània "Anella Verda" de Glòries

Amb tossuderia, però sense presses, la Vida, en qualsevol de les seves formes, sempre acaba trobant un camí per refer-se. La cronologia importa ben poc, o gens. Com en Gaudí, que si algú li preguntava quan acabaria la Sagrada Família responia: "el meu senyor no té pressa", també la Natura pot disposar de tot el temps que vulgui sense haver de preocupar-se per l'envelliment. I quan cal es renova, canvia, evoluciona, s'adapta o recomença.

Ben diferent és el que ens passa als humans: podem pensar o mirar més o menys lluny, més enllà del temps del rellotge o del calendari, però al final sempre ens trobarem amb un infalible i vigilant sentinella.

Em feia a mi mateix aquestes reflexions, observant l'evolució de la vegetació espontània, que en poc més d'un parell d'anys s'ha instal•lat en un desert urbà artificial, sense que ningú ho hagués previst.

Una plaça sense glòria

A Barcelona, a la Plaça de les Glòries, encerclat pel viaducte elevat de l'autopista hi ha el parc del Meridià, amb un bonic alzinar que, plantat fa 20 anys, ja comença a fer patxoca. Allà hi ha també el monument commemoratiu de la primera mesura del meridià Paris-Barcelona realitzada pel francés Mèchain l'any 1792, i 12 monuments històrics fets amb basalt negre de La Garrotxa. L'entorn és un paisatge desestructurat, urbanísticament esguerrat ja abans de néixer, que amb lamentable periodicitat s'intenta remodelar sense èxit, malversant recursos públics.

Hi passo sovint per la zona i vaig observar que algun insigne cervell municipal, responsable de vialitat, espais verds, mobilitat , o de no sé què, no ho sé pas, va decidir que calia esborrar del mapa barceloní "el mercadillo de la miseria" que un munt de ciutadans, amb o sense papers, meritíssims recicladors de pobres troballes fetes als contenidors de la brossa, paraven, dia si i dia també, als entorns dels jardins de Glòries.

Per dur-ho a terme es va executar un pla genial. Primer de tot, privar l'accés públic al parc; s'hi van instal•lar cadenats a les portes, una ferma tanca circular..., i llestos. Però encara quedava un ample espai lliure exterior, un anell-barrera, delimitat per la calçada del carril bus, que era molt temptador per fer-hi activitats no autoritzades. Calia inutilitzar-lo. Solució dràstica: deixar-lo impracticable, estèril, cobrint el sol amb grans rocs de pedra granítica, repartits irregularment, tot ell ben tancat, engabiat. Perfecte! ara ja era del tot impossible fer-hi cap tipus d'activitat.

El miracle de la vida

Però, oh sorpresa!. Qual si fos un "caos de rocs", un vessant de tartera d'alta muntanya, descrit a un tractat de fitosociologia, a poc a poc ara hi arriba una llavor enduta pel vent, ara cau un cagalló d'ocell, ara un mamífer hi deixa un excrement, ara un pinyol hi és llençat per un vianant. Sense oblidar el banc de llavors dorments del sol que esperaven la bona ocasió... I les plantes s'han espavilat a néixer..., i entre les esquerdes, a l'ombra de les pedres, que conserven la humitat millor que no pas el sol nu i acumulen entre elles tot tipus de nutrients, pol•len, pols de les pluges i detritus de la ciutat, en poc més de dos anys s'hi ha instal•lat una dinàmica vegetació amb predomini de diverses espècies arbòries.

És cert que són pioners, oportunistes, la majoria dispersats a partir de l'arbrat dels carrers més propers, i que alguns estan considerats pejorativament com "dolents, invasors", però també hi ha espècies autòctones. Han iniciat una competitiva cursa per dominar l'espai vital. Quan plou fort l'autopista superior hi aporta part de l'aigua d'escolament i s'hi està formant un bosquet d'arbres caducifolis, una mena d'oasis dins un desert urbà, ja utilitzat per una fauna prou diversa.

Espai verd "sense papers"

Serà fins que l'expert municipal de torn decideixi que cal eliminar aquesta incipient zona verda, que és plena de "males herbes gegants", perquè no té el permís, perquè està descontrolada, perquè no consta cap instància al registre d'entrada i perquè podria arribar a ser una Anella Verda, però sense papers.

Tal i com es va decidir també arrasar l'interessant jardí que hi havia al marge sud de la plaça, expressament plantat amb vegetació arbustiva mediterrània, just quan els anys transcorreguts des de la seva plantació li havien fet guanyar valor. I Tot per un canvi de "planejament".

Val la pena apropar-se a aquesta mena de terra verda incògnita, observar com aquell malastruc racó de la ciutat es va enriquint en diversitat vegetal, i comprovar com la Natura s'entesta, un cop més, en restaurar-lo, com si ens volgués dir: "sí, sí, ja podeu anar fent, ja ... que quan vosaltres no hi sigueu, encara hi seré jo ..." ◆ **Joan Cuyàs Robinson**

Algunes espècies arbòries

Plàtan
Negundo
Trèmol
Figuera
Catalpa
Lledoner
Ailant
Robínia
Alzina
Tipuana
Pomera
Prunus sp.
Acer sp.
Om de carrer
Àlber
Pollancre
Pollancre carolina
Tamariu
Ailant
Nicotiana...

Arbusts, lianes, herbes

Baladre
Crataegus sp.
Piracant de jardí
Vidalba
Buddleia
Olivarda
Llambrusca
Araujia
Canyís
Cortaderia
Fonoll
Artemisia/botja
Solanum sp.
Carex sp.
Melica sp.
Ripoll
Alfals
Esbarzer...

MITROFAN | No he tingut un posicionament definit sobre la conveniència o no de la Monarquia en un règim polític modern, com teòricament és el nostre. Tinc els meus dubtes que un càrrec electe fos substancialment millor a l'Espanya actual però, en puritat, el podríem "rellevar" cada X anys.

No cal oblidar tampoc que en aquestes hispanes terres tenim una arreladíssima preferència a l'estabilitat en els mandataris, de forma que els presidents del Barça o de la Generalitat (per posar dos exemples) han resistit més de 20 anys en el càrrec. I és que això s'esdevé en el sí d'empreses, governs regionals, federacions esportives, clubs de futbol... però no és res nou: la importància del llinatge és clau en la jerarquia dels simis superiors. Molt probablement, des dels nostres temps remots com a espècie, els membres de les famílies amb més poder han gaudit d'un prestigi que ens ha fet reverenciar-los de generació en generació. Segurament això també passa en els elefants...

Lluny d'aquestes disquisicions, el tema que neguiteja és l'ús de les armes de foc. El rei Joan Carles I no ha estat gaire discret com a caçador i han transcendit diversos episodis de caceres reials dins i fora de les fronteres hispàniques. Fins ara l'únic incident que va generar una mica de repercussió va ser l'execució sumària d'un ós bru natural de Novlenskoye (Rússia), conegut com a Mitrofan. Que el "nostre" rei mati en un altre país una espècie qualificada "en perill d'extinció" al seu propi regne, és una contradicció hiperbòlica. Que ningú del seu entorn d'assessors l'hagués advertit mai d'aquests aspectes, encara és més increïble... També va tenir l'honor d'abatre un dels primers bisons europeus que es van ajusticiar a Polònia, així com algun lleopard i diversos proboscidis africans, etc. ... episodis amb la suficient entitat com per poder demanar formalment que s'acabés aquesta actitud d'un cap d'estat tan poc considerada amb la conservació de les espècies protegides i a prop de l'extinció.

Aquest afer surt a col•lació arran de l'impacte social de dos reials accidents: el del seu nét gran carretejant i utilitzant escopetes en època de veda ("cosa de nens" segons la Reina), ultrapassat àmpliament per la caiguda que va patir ell mateix en un lodge d'alta gamma a la república de Botswana, on havia anat de cacera.

Per mi, la cacera és una activitat que, ben gestionada, pot explotar un recurs natural de forma sostenible i dóna un contingut econòmic remarcable a molta superfície de sòl rústec. En alguns casos, contribueix a la conservació dels ecosistemes. No obstant, la mort d'entre mig milió i un milió de vertebrats salvatges a Catalunya cada temporada, en xifres oficials, ja demostra que no és un passatemps especialment poètic.

I què dir dels elefants africans suposadament abatuts pel Monarca? Poca cosa a afegir a la descomunal riuada mediàtica: és un cap d'estat i President d'Honor d'una entitat per a la protecció del medi, que incompleix fil per randa tot allò amb què va arengar al seu poble al discurs de Nadal de 2011. Anar-se'n de safari és radicalment el contrari que predicava aquell dia sobre la pretesa exemplaritat dels servidors públics com ell i contribueix a posar la seva legitimitat constitucional en el punt de mira.

Resulta immoral arrabassar la vida a espècies emblemàtiques i intel•ligents, que estan en perill, i a més el regi servidor públic no pot prestar-se a ser la imatge dels safaris. És excursionisme sumptuós, temerari i certament pornogràfic. Ser fotografiat al costat d'un cadàver d'elefant ha estat la més contundent campanya per al retorn de la República.

Els que som sensibles a la conservació de la natura encara estem esperant alguna reacció "realment" reparadora d'aquest desgavell de pólvora i mort. La memòria de Mitrofan, en nom de totes les altres règies víctimes, mereix un altre destí més digne ◆ **Lluís-Xavier Toldrà**.

Ajuda'ns a defensar la natura!

FES-TE SOCI!

DEPANA

LLIGA PER A LA DEFENSA DEL PATRIMONI NATURAL

http://www.depana.org/public/Fes-te_Soci/